

ความสำคัญของ ๖ ตุลาฯ กับสถานะทางประวัติศาสตร์

เรียบเรียงโดย วิภา ดาวมณี

ในอดีตเคยมีเหตุการณ์นองเลือดทางการเมืองเกิดขึ้นในกรุงเทพฯ หลายครั้งหลายหน ได้แก่ กบฏบวรเดช ๑๑ - ๒๗ ตุลาคม ๒๔๗๖ กบฏวังหลัง ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ กบฏแมนฮัตตัน ๒๙ มิถุนายน ๒๔๙๔ เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ เหตุการณ์ ๑๘ - ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๓๕ คงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่าเหตุการณ์นองเลือด กลางพระนครครั้งรุนแรงและโหดร้ายที่สุด คือ เหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙

ในบทความซึ่งอาจจะดีที่สุดเกี่ยวกับ “การรัฐประหาร ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙” โดยศาสตราจารย์เบเนดิก แอนเดอร์สัน กล่าวไว้ว่า โดยตัวของมันเองแล้วรัฐประหาร ๖ ตุลาไม่ใช่เรื่องใหม่ในประวัติศาสตร์ไทย ไม่ว่าจะในสมัยใหม่หรือสมัยเก่า เพราะเคยมีรัฐประหารหรือความพยายามที่จะทำรัฐประหารมาแล้วครั้งแล้วครั้งเล่า นับตั้งแต่การปฏิวัติ ๒๔๗๕ ดั้งนั้นทั้งนักวิชาการและนักหนังสือพิมพ์ตะวันตก ต่างก็ลงความเห็นว่าเป็นเรื่อง “ธรรมดาๆ” ของการเมืองไทย และเป็นการกลับไปสู่ “สภาพปกติ” หลังจากยุค “ประชาธิปไตยเบ่งบาน” หลังการปฏิวัติ ๑๔ ตุลา ๒๕๑๖ มาเป็นเวลา ๓ ปี

แต่เบเนดิก แอนเดอร์สัน ก็กล่าวว่า “การรัฐประหาร ๖ ตุลา” เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อใหม่ของการเมืองไทยอย่างน้อย ๒ ประเด็น คือ (๑) บรรดาผู้นำฝ่ายซ้าย แทนที่จะจบลงด้วยการถูกจับเข้าคุกจมน้ำ หรือลี้ภัยการเมืองไปอยู่ต่างประเทศ กลับเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย หรือกองทัพปลดแอกประชาชนแห่งประเทศไทยในเขตป่าเขา และ (๒) การรัฐประหาร ๖ ตุลา แตกต่างจากการรัฐประหารที่เคยมีมา คือ ไม่ใช่เพียงการยึดอำนาจกันในหมู่ผู้นำเท่านั้น แต่เป็นการรัฐประหารที่ฝ่ายขวาหรือ กลุ่มอนุรักษ์นิยมใช้เวลากว่า ๒ ปี ในการวางแผนการรณรงค์ คุกคาม และใช้ความรุนแรงอย่างเปิดเผย เห็นได้อย่างโจ่งแจ้งในการปลุกปั่นยุยงให้เกิดความบ้าคลั่งของฝูงชน “มีอบ” เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙

การรัฐประหาร ๒ ตุลา มาพร้อมกับความรุนแรงและป่าเถื่อน อย่างชนิดที่ไม่มีผู้ใดคาดคิดว่าจะเกิดขึ้นได้ในสังคมไทย ภาพของความทารุณโหดร้ายได้รับการเผยแพร่ไปทั่วโลก การสังหารหมู่กลางพระนคร หน้าพระบรมมหาราชวัง และ พระอารามหลวงในวันนั้น ถูกถ่ายทอดออกโทรทัศน์ช่อง ๙ ด้วยเหยื่อความรุนแรงก็ถูกจับเข้าคุก ส่วนผู้ที่ก่ออาชญากรรมก็ได้รับการขอบุญยกย่องจากบุคคลระดับสูงของสังคมไทย เย็นวันเดียวกันนั้น คณะทหารก็ประกาศยึดอำนาจ ทางทางแถลงว่าในวันนั้นมีผู้เสียชีวิตประมาณ ๔๐ คน บาดเจ็บเป็นร้อย และถูกจับกุมไป ๓ พันคน แต่ก็เชื่อกันว่าจำนวนผู้เสียชีวิต บาดเจ็บ รวมทั้งสูญหายน่าจะสูงกว่าที่ทางการแถลง

กล่าวโดยย่อ ๒ ตุลาคม ๒๕๑๙ ก็คือวันที่มีการรัฐประหาร นำการเมืองไทยกลับไปสู่การปกครองโดยคณะทหารอีกครั้งหนึ่ง โดยมีนายกรัฐมนตรียามาจากข้าราชการตุลาการ

ยี่งนานวัน ๒ ตุลาคม ๒๕๑๙ กลายเป็นอดีตที่ดูเหมือนผ่านไปแล้วก็ผ่านไป “ขาดสถานะทางประวัติศาสตร์” ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ทั้งจากอุดมการณ์ทั้งขวาและซ้าย ดูจะสับสน งุนงง เลอะเลือน และบางครั้งขาดความเข้าใจต่อ ๒ ตุลา ในบริบทเฉพาะของการเมืองไทย และบริบทใหญ่ของการเมืองโลก

ในบริบทประวัติศาสตร์การเมืองไทย ๒ ตุลา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางสังคมที่เป็นปฏิปักษ์ ต่อต้าน และพยายามปลดปล่อยตนเองจากการครอบงำของระบอบสังคมเก่า ขบวนการนี้รู้จักในชื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น “ประชาธิปไตย” “รัฐธรรมนูญ” หรือ “เสรีภาพ”

แนวความคิดทางการเมืองใหม่โดยพาดอย่างยิง “เสรีนิยม” และ “สังคมนิยม” อันเป็นสิ่งตรงข้ามและปฏิปักษ์กับลัทธิ “อนุรักษนิยม” หรือที่แตกหน้าออกมาเป็น “อำนาจนิยม” คือพื้นฐานของ “สมบูรณาญาสิทธิ” กับ “เสนา - อำมาตยนิยม”

ถ้าหากจะดูตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์แล้ว จะเห็นได้ว่าความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและทางความคิด ก็นระยะเวลาอันยาวนานกว่า ๑๐๐ ปี

อาจกล่าวได้ว่ากระแสความคิดทางการเมืองหลักของผู้ที่ต้องการจะปลดปล่อย นับตั้งแต่เทียนวรรณมาถึงพวกกบฏ ร.ศ. ๑๓๐ (เก๊กเหม็ง) จนกระทั่ง “ผู้ก่อการ” หรือ “คณะราษฎร” ๒๔๗๕ นั้นเป็นความคิดด้านเสรีนิยมเป็นหลัก เมื่อการปลดปล่อยเข้าสู่ระบอบใหม่ภายหลังการปฏิวัติ ๒๔๗๕ ไม่บรรลุตามเป้าหมายหลังการสิ้นสุดของ “สมบูรณาญาสิทธิ” การเมืองไทยจึงได้แปลงรูประบอบเข้าสู่ความเป็น “เสนา - อำมาตยนิยม” เรียกกันทั่วๆ ไปว่า “เผด็จการทหาร” ซึ่งในความจริงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงข้าราชการทหารเท่านั้น แต่รวมไปถึงข้าราชการพลเรือนและข้าราชการตุลาการด้วย

การปลดปล่อยตัวเองนี้ยังยืดเยื้อยาวนานมาอีก ผ่านช่วงของเหตุการณ์ ๖ ตุลา ๒๕๑๙ ผ่านช่วงพฤษภาทมิฬ ๒๕๓๕ จนกระทั่งปัจจุบัน เมื่อ ๑๙ กันยายน ปีที่ผ่านมา ในช่วงของการเดินทางของประวัติศาสตร์การเมืองไทยนับแต่ ๒๕๑๙ เป็นต้นมา

ในทางสากลกระแสคลื่นของการปฏิวัติยังคงกระจายอยู่ทั่วไป คละเคล้าด้วยความคิดทั้งแบบเสรีนิยมและแบบสังคมนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทศวรรษ ๑๙๖๐ และ ๑๙๗๐ ที่เป็นยุคสมัยของขบวนการนักศึกษาทั่วโลก ขบวนการนักศึกษากลายเป็นพลังทางสังคมและการเมืองสำคัญ 4 ทศวรรษที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งก็ตรงกับช่วงก่อนและหลัง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ พลังนี้มาจากปัญญาชนที่อยู่ในสถาบันทางความรู้ อยู่ในเมืองใหญ่ ใกล้กับอำนาจและสื่อมวลชน มาจากชนชั้นนำของสังคม

ในประเทศด้อยพัฒนา และกำลังพัฒนา รัฐจะดูประมาท ไม่คุ้นเคยกับประชาธิปไตยและเสรีภาพ และไม่ฉลาดพอกับการจัดการกับขบวนการศึกษาของตนโดยสันติวิธี บ่อยครั้งรัฐจะทำเกินกว่าเหตุ ใช้ความรุนแรงและการทำลายชีวิตในการเผชิญกับปัญหา อย่างในเอเชียภาพของ “อาชญากรรมโดยรัฐ” กลายเป็นภาพที่คุ้นตา ทั้งพม่า ไทย จีน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เกาหลี ฯลฯ

ประติมานุสรณ์ ๖ ตุลา ที่หน้าหอประชุมใหญ่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ถูกสร้างขึ้นเมื่อสภามหาวิทยาลัยมีมติเห็นชอบ ในโอกาสครบรอบ ๒๐ ปี มี ตุลา มีลักษณะเป็นเขื่อนกั้นลำธาร การพัฒนาประชาธิปไตย อันสะท้อนว่าเจตนากรรมของหนุ่มสาวนักต่อสู้ที่ซึ่งขัดต่อเผด็จการ แลอำนาจนิยมได้ถูกปิดกั้น

และประชาธิปไตยในปัจจุบันก็เป็นผลสะท้อนจากเหตุการณ์ ๖ ตุลา

คนที่มองว่าเราควรลืมเหตุการณ์ ๖ ตุลา คือคนที่ต้องการให้สังคมไทยล้มลุกคลุกคลานต่อไป

ในท่ามกลางความมืดมน ประติมานุสรณ์ ๖ ตุลา คือความพยายามระดับหนึ่งที่จะนำแสงสว่างกลับมาสู่สังคมไทย

นี่คือความจำเป็นในการชำระประวัติศาสตร์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙